

Номенклатурата на териториалните единици за статистически цели („Nomenclature des unités territoriales statistiques” - NUTS) е въведена от Евростат през 70-те години на 20 век, за да установи подходящи (хомогенни) териториални единици за производство на регионални статистически данни за Европейския Съюз. Класификацията „NUTS” се използва в законодателство на Общността от 1988 година, но едва през 2003, е одобрен Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и Съвета за NUTS. От 1 май 2004 година се добавят регионите на 10-те нови страни-членки, а от 1 януари 2007 – и регионите на България и Румъния, за които бяха изготвени съответните допълнения към базисния нормативен документ (Регламент 1059). Общата класификация на териториалните единици за статистически цели - „NUTS” е създадена за да улесни събирането, разработването и разпространението на хармонизирани регионални статистики в ЕС. Същевременно **тази йерархична система служи за социално-икономически анализ на регионите в страните членки и за определянето на рамката на действията в областта на Политиката на сближаване (Кохезионната политика) на Европейския Съюз.** Този роля на регионите като решаващ фактор за определяне степента на участие на страната в използването на финансовите инструменти (фондовете) по целите на Кохезионната политика, предполага отговорно и задълбочено познаване на изискванията на последното издание на Регламент 1019 за „NUTS” и създаване на трайно във времето регионално деление на страната, съобразено със спецификата на природо-географските дадености на територията, демографските тенденции, историко-културните особености и социално-икономическите характеристики на всеки един от регионите. В най-висока степен това се отнася за нивото „NUTS 2”, защото **индикаторите за оценка на степента на развитие на регионите от това ниво са ключовият фактор за определяне по коя от целите на Кохезионната политика ще се насочва помощта, както по отношение на бюджетния сегмент за интелигентен и приобщаващ растеж: заетост, конкурентоспособност и регионално развитие, така и по сегмента устойчив растеж: природни ресурси, земеделие и околна среда.**

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

Определението на териториалните единици се основава на съществуващи административни единици в държавите членки. **Административна единица означава географска единица, за която даден административен орган е в правото си да взема административни или стратегически решения, в съответствие с нормативната и институционална уредба на държава членка.** Някои от съществуващите административни единици, са представени в приложение II на Регламент (ЕО) № 1059/2003, например:

NUTS 1: „Gewesten/Régions” за Белгия; „Länder” за Германия; „Continente”, „Regiaodos Açores” и „Regiao da Madeira” за Португалия; „Scotland, Wales, Northern Ireland” и „Government Office Regions of England” за Обединеното кралство.

NUTS 2: „Provincies/Provinces” за Белгия; „Comunidades y ciudades autonomas” за Испания; „Régions” за Франция; „Länder” за Австрия.

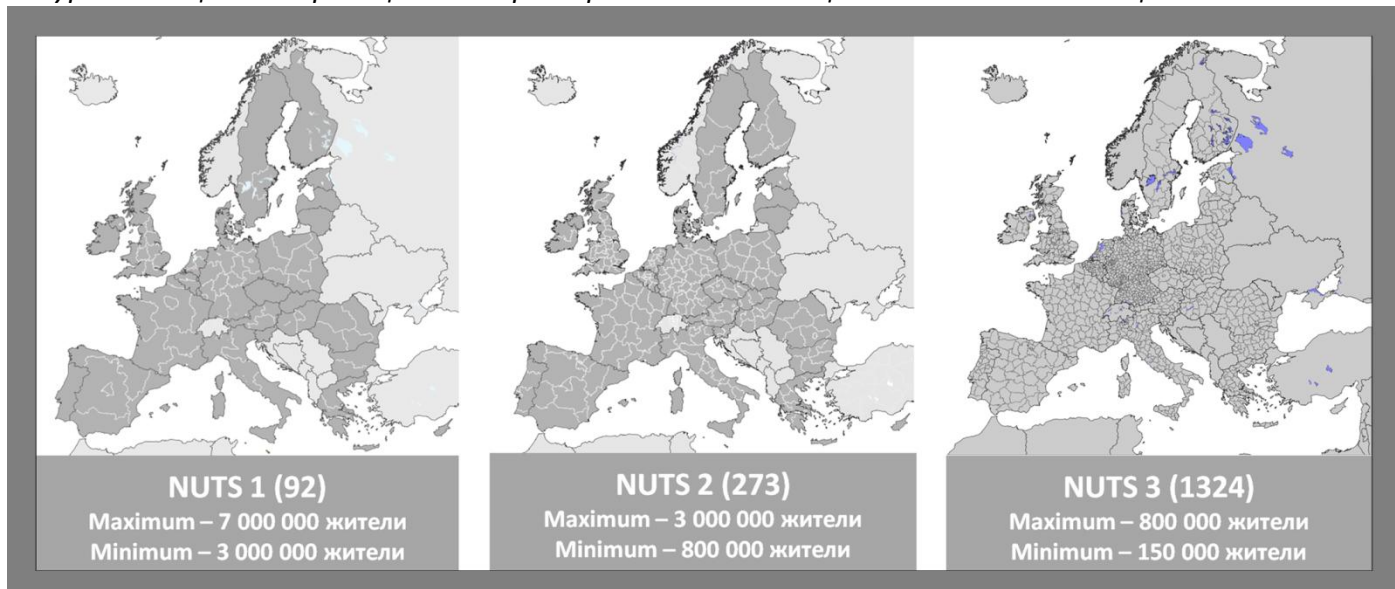
NUTS 3: „Amtskommuner” за Дания; „départements” за Франция; „län” за Швеция; „megyék” за Унгария; „kraje” за Чешката република; „области” за България.

ЦЕЛТА НА NUTS Е ДА ОСИГУРЯВА УСЛОВИЯ ЗА:

- **събиране на данни и хармонизиране на регионалната статистика на Общността;**
- **социално-икономически анализи на регионите;**
- **насочване на регионалните политики на Общността;**
- **NUTS 1** се използват за анализиране на регионални проблеми на Общността, например ефекта от митническия съюз и икономическата интеграция върху райони от под-национално ниво;

- **NUTS 2 (основни региони)** формират рамката, която страните-членки използват за да прилагат регионални политики. Те са основните източници за статистическата информация необходима за провеждане на политиката на сближаване (Кохезионната политика на ЕС);
- **NUTS 3** региони, които са твърде малки за комплексен икономически анализ, може да бъдат обект на специфичен анализ или да определят къде трябва да се предприемат регионални мерки за провеждане на политиките за териториално сближаване (програмите ИНТЕРРЕГ).

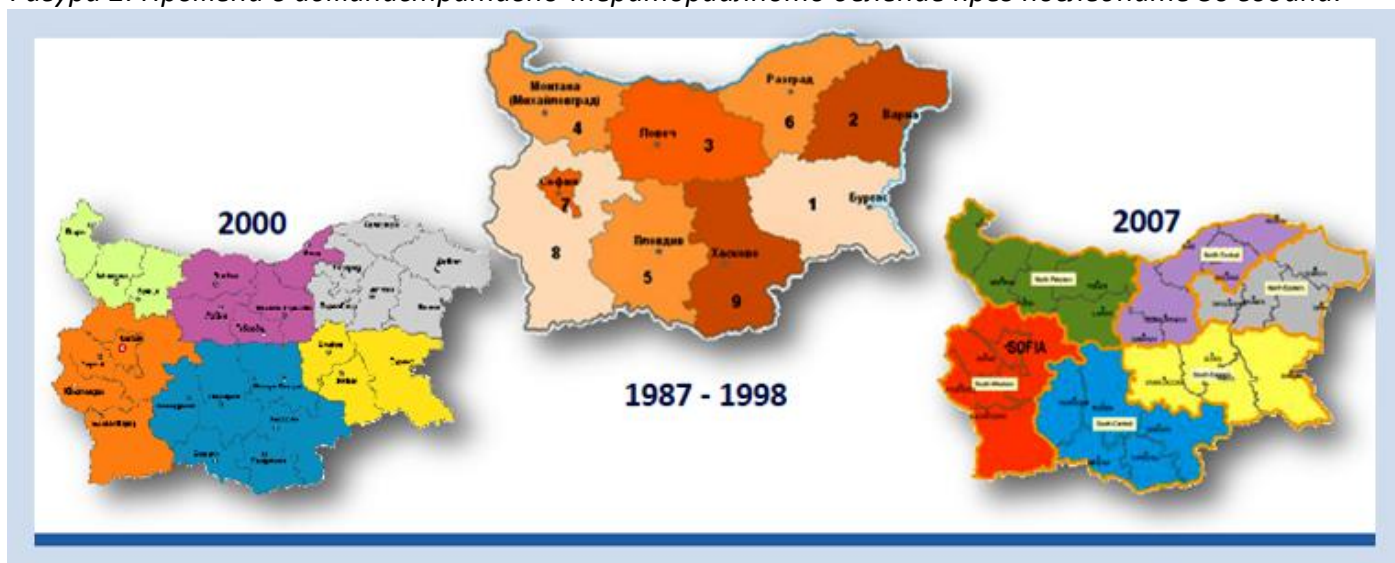
Фигура 1: Обща класификация на териториалните единици за статистически цели.



ПРЕГЛЕДЪТ НА РАЗВИТИЕТО на «Административно Териториалното Деление» в България

- От 1987 до 1998 страната е разделена на 9 области;
- На 27.07.2000 г. Министерският съвет обособява шест района за планиране ;
- През декември 2007г. Границите са променени поради изискване от Евростат;
- Прегледът на развитието на АДТ в последните десетилетия показва, че делението на страната се е реализира “предимно по политически и субективни причини”.

Фигура 2: Промени в административно-териториалното деление през последните 30 години.



Действащото в момента административно - териториалното деление, се нуждае от промени, които се налагат от разпоредбите на Регламент 1019 за „NUTS“ и стремежът на българското правителство за създаване на трайно във времето регионално деление на страната, което да допринесе за преодоляване на съществуващите диспропорции.



Фигура 3: Съществуващо административно - териториалното деление.

В момента България е разделена на шест райони от ниво 2 – Северозападен, Северен централен, Североизточен, Югозападен, Южен централен и Югоизточен. Шестте района за планиране от ниво 2 в България, са обособени според класификацията на териториалните единици (NUTS) с цел статистическо отчитане съгласно изискванията на Евростат. Във всеки от тях функционира регионален съвет за развитие, който на ротационен принцип се председателства от областните управители на областите, които попадат в границите му.

На основание чл. 9, т. 9, чл. 7, ал. 1, т. 6 и 15 и чл. 10 от Закона за статистиката във връзка с Регламент (ЕО) № 31/2011 на Комисията от 17 януари 2011 година за изменение на приложенията към Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели е издадена 3 А П О В Е Д № РД 07-24/17.01.2013 г. обн., ДВ, бр. 13 от 08.02.2013 г., която е в сила 12.02.2013 г.

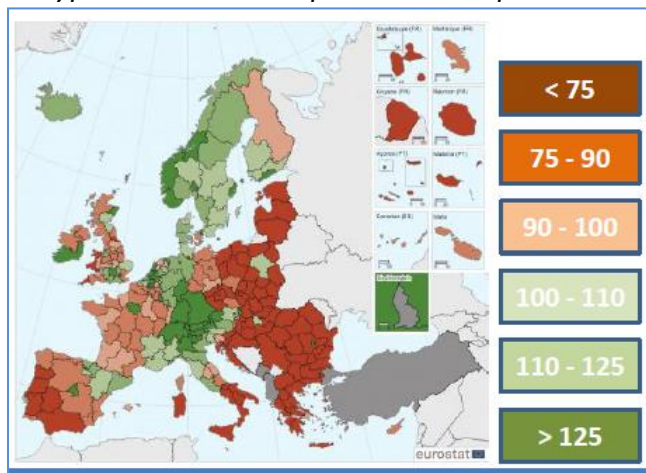
Предложението на Междуведомствената работна група с участие на експерти от различни институции е да се направят промени, като за целта се разглеждат три варианта – с 6, 5 и 4 района. Всеки от тях има своите плюсове и минуси, предимства и недостатъци, затова предложенията ще бъдат обект на широко обществено обсъждане през следващите месеци и след това ще бъде взето решение. В края на 2018 г. ще бъде избран най-добрият модел за България. Целта на промяната е да бъдат създадени силни и жизнени райони, които да са добре географски обособени и стабилни по отношение броя на населението. Промените трябва да създадат и по-добри условия за европейско финансиране през следващия програмен период след 2020 г.

ЗАЩО СЕ НАЛАГА ПРОМЯНАТА?

Промяната се налага от необходимостта от по-устойчиви райони по отношение на броя на населението в тях и осигуряването на съответствие с нормативната рамка на Европейския съюз. Съгласно европейския Регламент 1059 от 2003 г. минималният брой население за район от ниво 2 е 800 000 души, а максималният – 3 000 000 души. Според статистическите данни (31 декември 2016 г.) Северозападният район за планиране е под 800 000 души (769 623), а Северен централен район е с население малко над изискуемия минимум (805 441 жители).

Настоящата класификация по NUTS е валидна от 1 януари 2018 г. и включва 133 региони в региони NUTS 1, 311 на ниво NUTS 2 и 1373 региони на ниво NUTS 3.

Фигура 4: Регионални различия в Европейския съюз.



БВП на човек от населението в 80 региона в ЕС са под 75% от средния за Европа. 14 от тях са с БВП на ч/н под 50% от средния за Европа те са:

**5 от България (от общо 6);
5 от Румъния (от общо 8);
4 от Полша (от общо 16).**

Това са факти, които характеризират България като най-бедната страна в Европейския съюз, със сериозни вътрешно регионални диспропорции

Фигура 5: Брутен вътрешен продукт на глава от населението (лв.) към 31. 12. 2016

2016

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ НА ГЛАВА ОТ НАСЕЛЕНИЕТО (лв.)	
БЪЛГАРИЯ	13 206
София	28465
Силистра	6080
СЗРП	8014
• Видин	6401
• Монтана	7801
• Враца	9579
• Плевен	7300
• Ловеч	8674
СЦРП	9111
СИРП	10629
ЮЗРП	21293
ЮЦРП	9230
ЮИРП	11623

БВП на човек от населението средно за 2016 г. е

ЕС-28 - 27 000 €;

България - 6 600 €, или 13 200 лв. (24,4% от ЕС-28);

Румъния - 7 700 €;

Полша - 11 200 €;

Ирландия - 53 600 €;

От таблицата отчетливо се виждат различията по отношение на БВП в отделните региони на страната.

БВП в Силистра е повече от 4 пъти по-малък от този в София. СЗРП и СЦРП са на последно и предпоследно място сред всичките 271 района за планиране в ЕС.

Вътрешно регионалните различия са също много големи. Особено отчетливо това се забелязва в ЮЗРП.

ЮЗРП - 21 293 лв.

София град - 28 465 лв.

София област - 13 203 лв.

Перник - 6 895 лв.

Кюстендил - 7 440 лв.

Благоевград - 8 290 лв.

Фигура 6: Брутен вътрешен продукт на глава от населението (лв.) към 31. 12. 2016 по области.

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ НА ГЛАВА ОТ НАСЕЛЕНИЕТО (лв.)	
1. София-град	28 465
2. Стара Загора	16 248
3. Софийска област	13 203
4. Варна	12 879
5. Бургас	11 372
6. Пловдив	11 222
7. Габрово	11 152
8. Русе	10 532

15 области имат Брутен вътрешен продукт на глава от населението между 7 и 10 хил. лева годишно.

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ НА ГЛАВА ОТ НАСЕЛЕНИЕТО (лв.)	
28. Силистра	6 080
27. Видин	6 401
26. Сливен	6 392
25. Кърджали	6 854
24. Перник	6 895

ТРИ ВАРИАНТА ЗА НОВИ РАЙОНИ В СТРАНАТА.

Фигура 7: Вариант 1 с пет района за планиране в България. Източник: МРРБ.



ПЪРВИЯТ ВАРИАНТ предвижда в страната да има 5 района от ниво 2: Югозападен, включващ областите София-град, Софийска, Благоевград, Кюстендил и Перник; Южен Централен, включващ областите Пазарджик, Пловдив, Хасково, Кърджали и Смолян; Югоизточен, включващ областите Стара Загора, Сливен, Бургас и Ямбол; Североизточен, включващ областите Търговище, Русе, Разград, Силистра, Добрич, Варна и Шумен; Северозападен, включващ областите Видин, Монтана, Враца, Плевен, Ловеч, Габрово и Велико Търново.

Това не е устойчив вариант, а временно решение, което при съществуващите тенденции в демографското развитие само след няколко години ще наложи отново промени в районирането на страната. Тук са пренебрегнати съображенията и изискванията за географските характеристики на районите и предвижданията за развитие на базисната инфраструктура. Към сегашния Северозападен

район за планиране се прибавят напълно неаргументирано областите Велико Търново и Габрово, с примитивното намерение да се увеличи броя на населението за да се постигне изискването за мин. брой от 800 000 души. В същото време североизточния район също остава на ръба на необходимия минимум. Не е отчетена спецификата на Дунавския и Черноморския региони.

Фигура 8: Вариант 2 с четири района за планиране в България. Източник: МРРБ.



ВТОРИЯТ ВАРИАНТ предвижда в страната да има 4 района от ниво 2: Югозападен, включващ областите Софийска, София-град, Благоевград, Кюстендил и Перник. Тракийско-Родопски район, обхващащ областите Пазарджик, Пловдив, Старя Загора, Хасково, Кърджали и Смолян. Черноморски район, в който влизат областите Сливен, Ямбол, Бургас, Варна, Добрич и Шумен. Дунавски район, включващ областите Търговище, Видин, Монтана, Враца, Плевен, Ловеч, Габрово, Велико Търново, Русе, Разград и Силистра

В дългосрочен план това е най-добрият от предложените варианти. Районите имат обосновани географски характеристики, което е също толкова важен критерий, както и броят на населението. Населението е относително равномерно разпределено и няма опасност някой от районите да се доближи до минималния праг от 800 хил. д. Съществен недостатък на този вариант е, че остава нерешен проблемът с огромните вътрешно регионални различия в Югозападния район и изкривените показатели за неговото „класиране“ сред . По тази причина, запазвайки идеите на този вариант, аз предлагам друго решение в края на тази публикация.

Фигура 9: Вариант 3 с шест района за планиране в България. Източник: МРРБ.

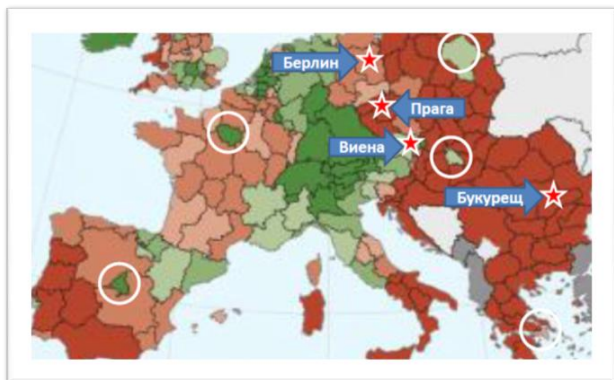


ТРЕТИЯТ ВАРИАНТ предвижда запазване на броя на районите – 6, но с променен обхват. Западеният район включва областите Софийска, Благоевград, Кюстендил, Перник, Видин, Монтана и Враца. СЦРП обхваща Плевен, Ловеч, Габрово, Велико Търново, Русе, Разград и Силистра. В СИРП попадат областите Добрич, Варна, Шумен и Търговище. ЮИРП район включва областите Старя Загора, Сливен, Ямбол и Бургас. ЮЦРП район обхваща областите Пазарджик, Пловдив, Хасково, Кърджали и Смолян. Според този вариант област София-град ще бъде обособена в самостоятелен район.

Това също е подвеждащ, неподходящ подход за балансиране на населението по региони. Измамно е схващането, че понеже Столицата покрива критериите за самостоятелен (град – район), тя може успешно да се развива чрез уплътняване на територията, централизация и увреждане на околната среда. В Европа има няколко примера за столици – райони. Проучването на техните проблеми, може да ни предпази от вземането на прибързано погрешно решение. Такова решение ще нанесе трайни негативни последствия, включително и намаляване на помощта от структурните фондове на ЕС. Пренебрегването на факта, че София град и София област, заедно с област Перник и област Кюстендил функционират в рамките на едночасовия изохрон е грешка, която трябва да се избегне точно сега, когато Столична община провежда задълбочено проучване за формирането на дългосрочна визия за развитието на града, агломерацията и района на влияние. Точно в района на

непосредствено влияние на столичния град попадат общинските центрове около София – Ботевград, Самоков, Дупница, Кюстендил, Перник и други по-малки. Тяхното социално-икономическо и пространствено планиране следва да се извършва в рамките на един Регионален план за развитие, обусловен от единно териториално обособен район от НИВО 2. Ако очакваме след няколко десетилетия в София да живее 1/3 от населението на България, нека не планираме те да заселят само софийското поле, а да изградим необходимата инфраструктура и желаната жизнена среда в един по-голям и по-комфортен териториален обхват. В Европа има няколко примера за столици – райони. Проучването на техните проблеми, може да ни предпази от вземането на прибързано погрешно решение.

Фигура 10: Примери на Столични райони за планиране с страни членки на ЕС .



Добре е да се проучи и примера на районите на Париж, Мадрид, Варшава, Будапеща и Атина, където районът е териториално по-голям от града, но в рамките на изохрон съобразен с ежедневните връзки между големия град и околните селища.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ 4 РАЙОНА ЗА ПЛАНИРАНЕ.

Предлагам 4 района за планиране съобразени с естествените географски характеристики на територията, историческо и селищно развитие, балансирано разпределение на населението. Този вариант е доразвиване на вариант 2 на междуправителствената работна група. Предлагат се три промени:

1. **Област Търговище се връща на мястото си в Черноморския регион (това е очевидно необходимо и не се нуждае от обосновка);**
2. **Област Благоевград се присъединява към Южния район (Тракийско – Родопски – Пирински), „Зеленото сърце на Европа“; един от европейските центрове на зимните спортове; Балкански балнеоложки център; място за целогодишен културен, религиозен, планински, винарски, кулинарен ... туризъм; обединяващ земите на древна Тракия с център Пловдив (един от най-старите градове в света);**
3. **Столичен регион, обединяващ Софийската агломерация с областите Перник и Кюстендил, предоставящ необходимата територия за развитието и просперитета на всички общини в обхвата на четирите области – Софийска, София град, Перник и Кюстендил.**

Фигура 11: Вариант с 4 района за планиране в България.



АРГУМЕНТИ (МОТИВИ И ФАКТОРИ ЗА ПРОМЯНАТА)

1. Регламент (ЕО) № 1059/2003 – изисквания:

Прагове за брой население:

NUTS 1 – от 3 000 000 до 7 000 000;

NUTS 2 – от 800 000 до 3 000 000;

NUTS 3 – от 150 000 до 800 000;

2. Изводи от «Аналитичен доклад за състоянието и тенденциите за промени в обхвата на районите от нива 1, 2 и 3 в Република България в контекста на общата класификация на териториалните единици за статистически цели в Европейския съюз»;

3. Доклад (одобрен от Министерски съвет), разработен от „Междуведомствена експертна работна група“, включваща представители на Министерство на регионалното развитие и благоустройството, дирекции в структурата на Министерския съвет, Президентството на Република България, водещи министерства с отговорности по управлението на европейските структурни и инвестиционни фондове, НСИ, Националното сдружение на общините в Република България, Националния център за териториално развитие, Българска академия на науките“;

4. Постановки, изводи и заключения, заложи в стратегически и планови документи на национално, регионално и местно ниво, свързани с провеждането на регионалната политика в България и участието на страната в кохезионната политика на ЕС, като:

- Националната стратегия за регионално развитие (НСРП) за периода 2012 – 2022 г. ;
- Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г.;
- Регионални планове за развитие 2014 – 2020г.;
- Секторни стратегии и планове;
- Стратегия за децентрализация 2016 - 2025 г.;
- Оперативни програми 2014- 2020 г.;
- Целенасочена инвестиционна програма в подкрепа на развитието на Северозападна България, Родопите, Странджа – Сакар, пограничните и планинските слабо развити райони.

5. На територията на България са обособени пет природно-географски области:

Физикогеографските зони на България са природни зони в България с ясно разграничени характеристики от гледна точка на физическата география. Според разликите в географското положение, релефа, водите, климата и живия свят, България се разделя на 5 зони: Дунавска равнина; Старопланинска (Балканска) зона; Крайщенско-Тунджанска зона; Осоговско-Родопска зона; Черноморска зона. От своя страна зоните се разделят на общо 17 физикогеографски области.

Фигура 12: Физикогеографските зони на България.



1 Област на Дунавската равнина;

2 Старопланинска област

Дели се на: Предбалкан и Главна старопланинска верига;

3 Крайщенско-Тракийска област

Тя се дели на три подобласти - Средногорско-Задбалканска, Крайщенска и Тракийско-Странджанска;

4 Рило-Родопска област –

четири подобласти - Осоговско-Беласишка с долината на средна Струма, Рило-Пиринска с долината на р.Места и Западно Родопска и Източнородопска;

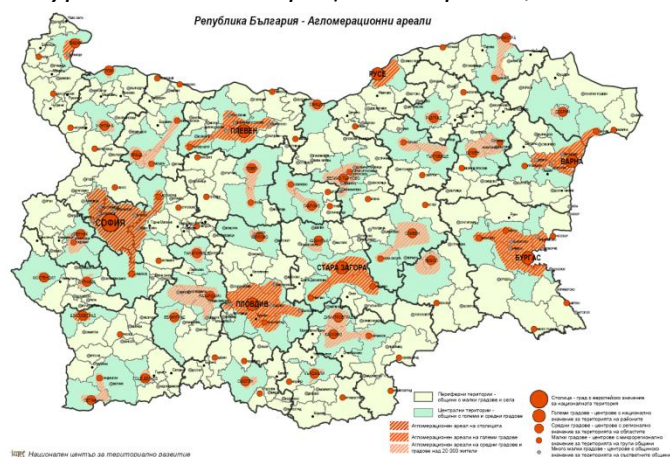
5 Черноморска област.

Този вариант осигурява дългосрочна демографска устойчивост. Дунавският район за планиране се стабилизира на 1 500 000 жители, Черноморският на 1 600 000 жители, а останалите два са равностойни по около 2 милиона жители. При него са отчетени природните дадености, съобразен е с географските характеристики на територията на България, селищната мрежа, центровете на растежа и осите на развитие. Отчетени са културно-историческите предпоставки, както и съвременните тенденции за развитието на инфраструктурите – европейските транспортни коридори, както и възможностите осъществяване целите и приоритетите на макрорегионалните стратегии за Дунавския и Черноморския макро-региони и програмите за Европейско териториално сближаване.

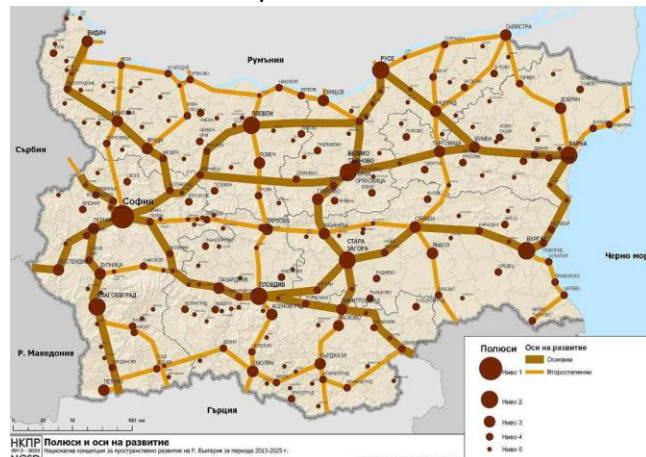
Фигура 13: Критерии, аргументи за формиране на районите за планиране.

	РАЙОНИ ЗА ПЛАНИРАНЕ NUTS 2	КРИТЕРИИ (АРГУМЕНТИ) ЗА ФОРМИРАНЕ				
		ДЕМОГРАФСКИ НАСЕЛЕНИЕ (31.12.2016)	ГЕОГРОФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ	ПРИРОДНИ И КУЛТУРНИ ДАДЕНОСТИ	УСТРОЙСТВЕНИ ИНФРАСТРУКТУРНИ	УЧАСТИЕ В КОХЕЗИОННАТА ПОЛИТИКА НА ЕС
1.	ДУНАВСКИ РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ (ДРП)	1 575 064 жители (1 500 000)	Дунавската равнина е една от петте физикогеографски области на България – най-голямата равнина част от територията, интегрална част от Европейското Дунавско пространство	Аграрен регион, плавателна река, хидромелиорации, Мизия; Търновско царство, Възраждане – “Вратата към Европа”, “Дунавски вилает” Княжество България	Добро позициониране по река Дунав (ЕТК №7); пристанища; Център Русе, пресечна точка на ЕТК №7 и №9; “ТРАСЕКА” Агломерация Русе – Гюргево; на 60 км. от Букурещ; ЕТК №4; №7; №9; АМ «Хемус»; Мостовите на р. Дунав, АЕЦ Козлодуй;	Дунавска стратегия и Дунавска програма, ТГС “България – Румъния”, Свързване на газопреносни мрежи, Проект Dunaupregionen +,
2.	ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ (ЧРП)	1 664 010 жители (1 600 000)	Обхваща черноморския физикогеографски район, южна Добруджа, източна Тракия и Сакар; интегрална част от Черноморското пространство	Великолепно съчетание на морски плажове планински и горски територии, Добруджа – житницата на България, Първо българ. царство, антични наследство	Предпоставки за морски и културен туризъм, морски пристанища, продустопроводи Център Варна, пресечна точка на “ТРАСЕКА” и АМ “Черно море”	Добро позициониране в обхвата на Черноморската икономическа зона и черноморската програма за трансгранично сътрудничество;
3.	ЮЖЕН РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ (ЮРП)	2 057 762 жители (2 000 000)	Рило-Родопска област - четири подобласти - Осоговско-Беласишка ,долината на Струма, Рило-Пиринска с долината на Места; Западно и Източнородопска	“Зеленото сърце на Европа”; Балнеоложки центрове, зимни курорти; условия за културен, религиозен, винарен, кулинарен туризъм...	Развитие на центровете по оста (изградена на инфраструктурата и пътят) Петрич, Гоце Делчев, Доспат, Девин, Смолян, Ардино, Кърджали, Момчилград, АМ “Тракия, АМ “Марица”, ЕТК №9	Програма “Балкани – Средиземно море”; ТГС България – Гърция; ТГС България Македония; Коридор №9
4.	СОФИЙСКИ РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ (СРП)	1 805 023 жители (2 000 000)	Западната част на Краищенско – средногорска (Шоплука)	Природни и културни забележителности, планински и балнеоложки ресурси, Възможност за пространствено развитие на столицата.	Средищно положение на Балканите, пресечна точка на 5 европейски транспортни коридора, зимен, балнеоложки, конгресен, културен туризъм, административен, научен и културен център, Столица	Район със показатели на ниво средните за Европа, район в преход

Фигура 14: 1- Агломерационни ареали;

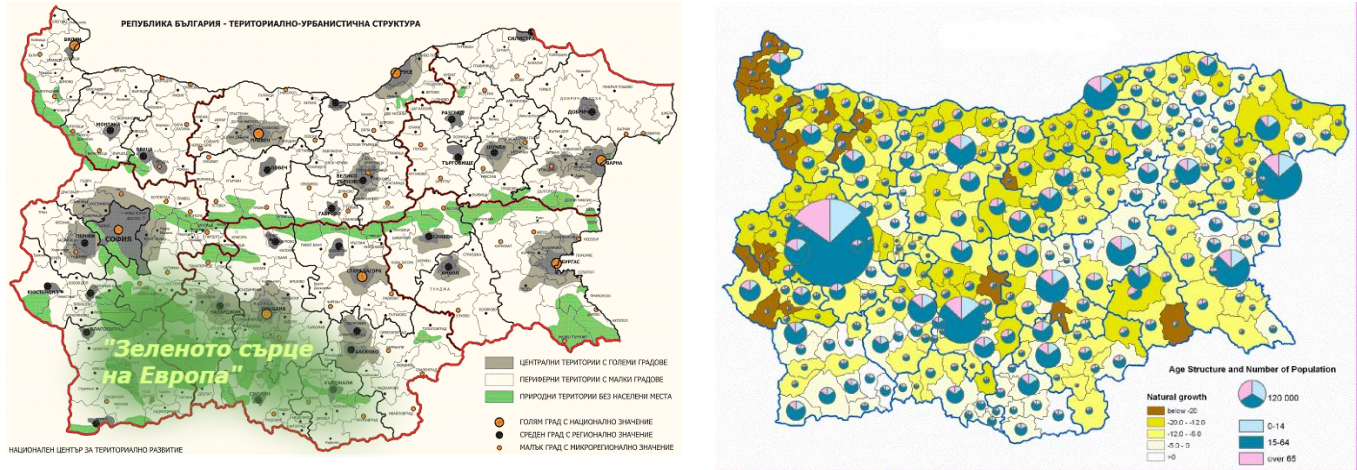


2 Полюси и оси на развитие

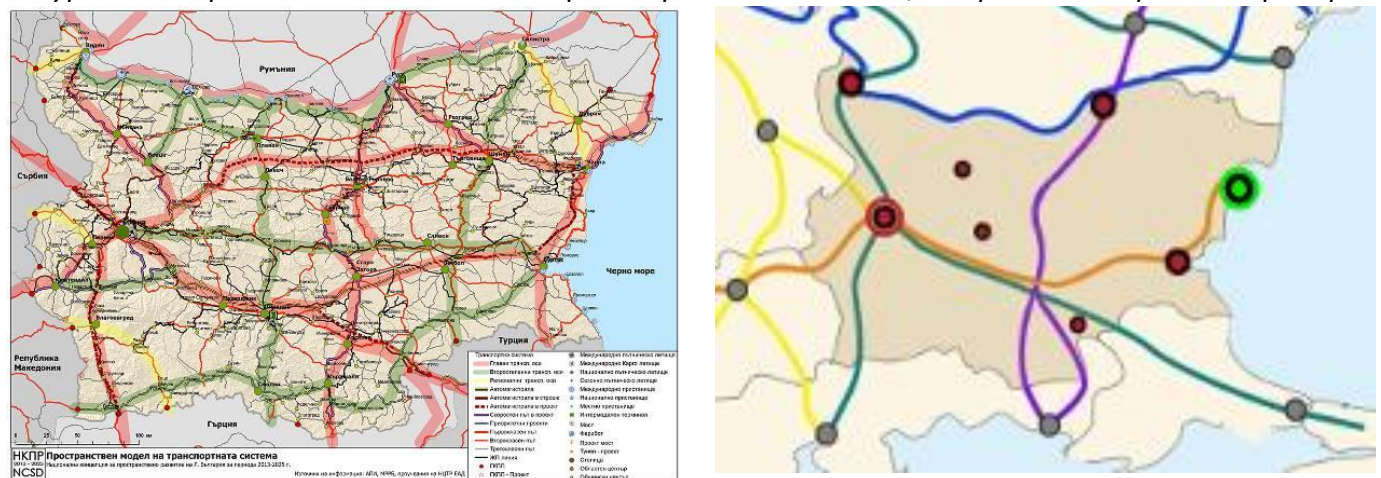


Това са проучвания, изводи и заключения направени в „Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г“

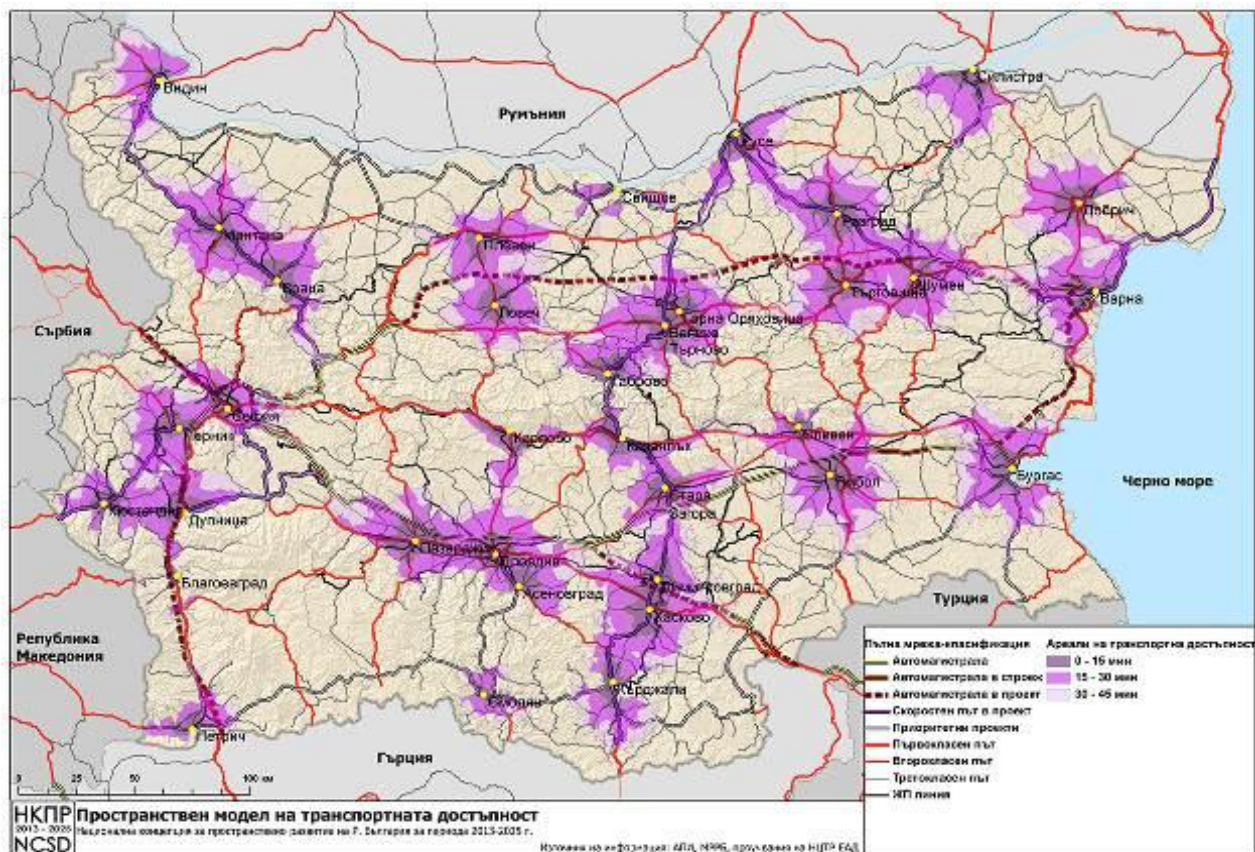
Фигура 15: 1- Териториално-урбанистична структура; 2 Демографски анализи



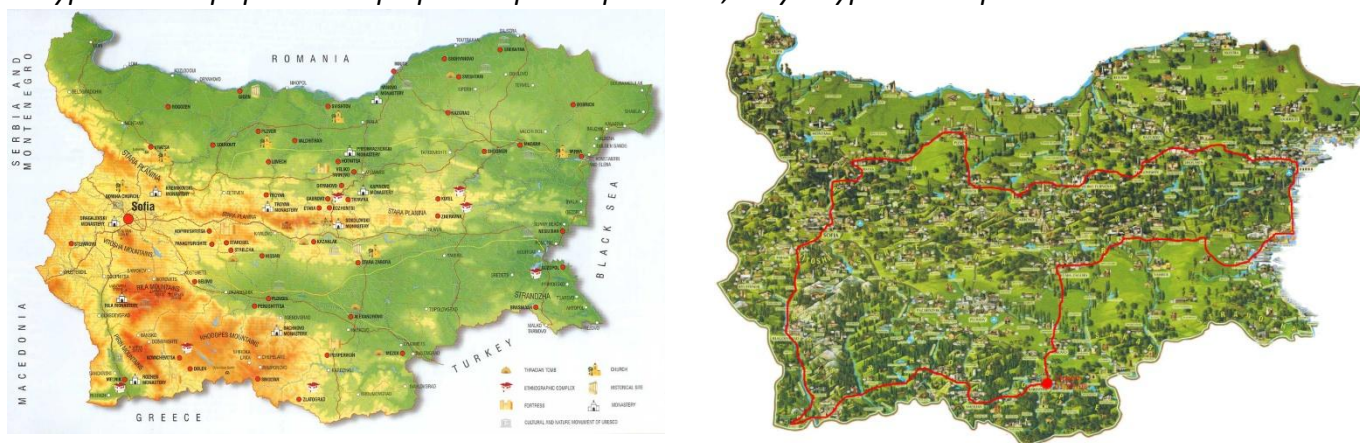
Фигура 16: 1- Простанствен модел на транспортната система; 2 Европейски трансп. коридори



3 Пространствен модел за транспортна достъпност



Фигура 17: 1- Природо-географски характеристики; 2 Културно-историческо наследство



Фигура 18: Туристическо райониране



Целта на промяната е да бъдат създадени силни и жизнени райони, които да са добре географски обособени и стабилни по отношение броя на населението. Промените трябва да създадат също така по-добри условия за участие в Кохезионната политика на ЕС и ефективно използване на европейското финансиране в периода след 2020. Необходимо е преодоляване на различията и противоречията между център и периферия. Много сериозен е въпросът за обособяването на Столична община като самостоятелен регион. Такова решение би се отразило негативно на планирането и развитието на града. София има нужда от прилежащи територии в рамките на едновременно изохрон за пътуване. София град, Софийска област, Перник и Кюстендил формират перфектен, компактен планов район с население около 2 милиона жители и богати пространствени възможности за развитие на столичните функции, науката, образованието, високотехнологична икономика, специфично селско стопанство, балнеология, туризъм и рекреация.

ОБЛАСТИ: Видин, Монтана, Враца, Плевен, Ловеч, Велико Търново, Габрово, Русе, Разград, Силистра.

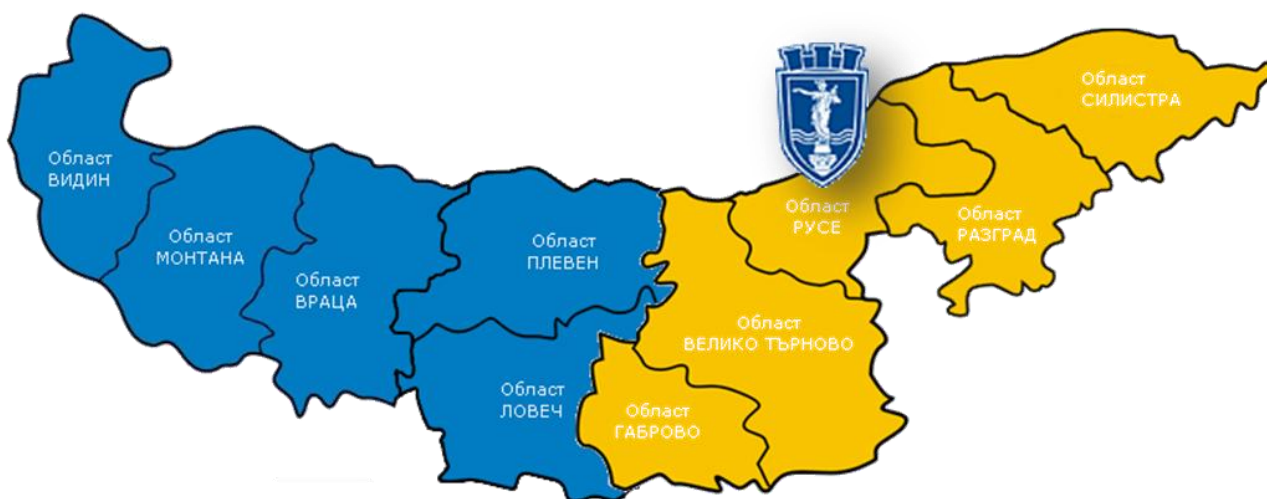
Територия: 34 044 кв.км.(30,5%);

Население: 1 708 250 д. (2011) 23,6%; **(1 575 064 на 31.12.2016)**

Гъстота: 50,18 д/кв.км.

- Сливане на съществуващите днес СЗРП и СЦРП;
- Дългосрочна демографска устойчивост;
- Дунавската равнина е една от петте физикогеографски области на България – най-голямата равнина част от територията на страната, интегрална част от Европейското Дунавско пространство;
- Аграрен регион, плавателна река, хидромелиорации;
- Исторически регион - Мизия; Търновско царство, Възраждане – “Вратата към Европа”, “Дунавски вилает”; Княжество България;
- Добро позициониране по река Дунав (ЕТК №7); пристанища; Мостовите на р. Дунав, АЕЦ Козлодуй;
- Свързване на газопреносни мружи, Проект Dunauregionen +,
- Програмата за транснационално сътрудничество „Дунав 2014-2020“;
- ТГС – България – Румъния;
- Център Русе, пресечна точка на ЕТК №7 и №9; “ТРАСЕКА”
- Агломерация Русе – Гюргево; на 60 км. от Букурещ;
- ЕТК №4; №7; №9; АМ «Хемус»
- Други

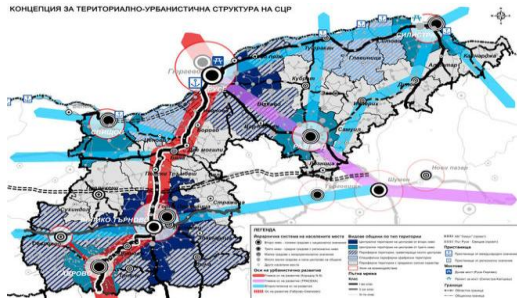
Фигура 19: Дунавски район за планиране (сливане на СЗРП и СЦРП).



Бързо и устойчиво развиващ се регион, интегрална част от дунавското пространство!

През последните десет години в рамките на разработването на Макрорегионалната стратегия за развитие на дунавския регион (Дунавската стратегия), програмите за териториално сближаване ИНТЕРРЕГ, както и във връзка с подготовката на стратегическите и планови документи на национално, регионални и местно ниво се разработиха много проекти за социално-икономическо и пространствено развитие на СЗРП и СЦРП, поотделно и в единство. Тези проекти, които вече имат практическо изражение съдържат множество проучвания и обосновки за сливането на двата района в един, като неделима, интегрална част от дунавското пространство.

Фигура 20: 1- Концепция за терит. урбанистична структура; 2 ТУСхема "DUNAUREGIONEN+"



Група на ЕНП
в Европейския парламент



Република България
Министерство на
регионалното
развитие и
благоустройството



ОБЩЕСТВЕН ДЕБАТ „ДУНАВСКАТА СТРАТЕГИЯ – ВЪЗМОЖНОСТ ДА ИЗГРАДИМ РЕГИОНИТЕ“



ПРЕДВИЖДАНИЯ НА БЪЛГАРСКАТА ПОЗИЦИЯ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДУНАВСКАТА СТРАТЕГИЯ.

За развитието на транспортната инфраструктура са предвидени мерки за: модернизацията на железопътната, пътната и пристанищната инфраструктура, изграждане на мостовете и фериботните връзки, подобряване на навигационните системи, функционалните връзки, транспортната безопасност и сигурност. Тези мерки са интегрирани в комплексни проекти по транс-европейските транспортни коридори - №7, №4 и №9. Изграждане на автомагистрала „Хемус“ и реконструкция на пътищата от магистралата към дунавските пристанища. Развитие и модернизацията на транспортната инфраструктурата по направление Дунав – Черно море. Представен е набор от мерки, целящи постигането на регионална интеграция чрез общи транснационални енергийни инициативи, развитие на липсващите звена в енергийната система, създаване на единна регулаторна рамка, системи за сигурност, прилагане на нови финансови модели, изграждане на инсталации за

възобновяеми енергийни източници, както и прилагането на мерки за енергийна ефективност. Предвижда се интегрирано планиране и управление на речната зона с интервенции върху инфраструктурата и технологиите за опазване на околната среда, като изграждане на канализация и пречиствателни станции, съвременно управление на отпадъците, пречистване на почвата, пречистване на водите и осигуряване на питейното водоснабдяване. Тези мерки отразяват нуждите от модернизация на съоръженията, изграждане на капацитет и обучение, доставка на техническо оборудване за ефективен контрол срещу замърсяването на водите на реката, интегрирано управление на водите, както и набор от проекти свързани с използване на водите на р. Дунав за напояване и възстановяване на нарушените терени и природните ландшафти. Запазването на биологичното разнообразие съдържа набор от мерки за възстановяване на влажните зони по поречието на Дунав; картиране на природните местообитания и видове, ограничаване на негативното влияние на инвазивни видове и възстановяване на естествените местообитания, разработване и прилагане на транснационални стратегии за опазване на природното богатство на река Дунав за постигане на устойчиво управление на природните дадености. За превенция на риска са предвидени както „меки мерки“, целящи подобряване на системите за мониторинг и контрол, така и инфраструктурни компоненти със защитен характер за интегрирано управление и превенция на кризи, бедствия и аварии. Целта е от една страна да се повиши сигурността на региона и да се ограничат последствията от възможни кризи, и от друга да се запазят екологичния статус и природните ресурси. Приоритет за стимулиране на търговията и инвестициите съдържа инициативи за подкрепа на предприемачество, повишаване на капацитета за провеждане на ефективна финансова и инвестиционна политика на местно ниво, стимулиране на бизнес сътрудничеството и развитието на малкия и среден бизнес, както и проекти за изграждане на индустриални и технологични паркове и транспортно-логистични и панаирни центрове. Приоритетът включва интегрирани проекти с трансграничен и транснационален характер, насочени към формирането на обща Дунавска туристическа стратегия, развитие на общ туристически пазар и набор от инициативи за създаване на дунавски туристически продукти в областта на културния, винарския, селския и круизния туризъм. За развитието на човешките ресурси са идентифицирани мултидисциплинарни проекти за създаване на образователни и квалификационни центрове, както и проекти за маркетинг на пазара на труда и студентската мобилност. Предвиждат се инициативи за повишаване капацитета на общинските и областните администрации и НПО във връзка с устойчивото развитие на региона В този контекст развитието на човешките ресурси се основава на партньорството и трансфера на знания и добри практики. Мерките, идентифицирани в тази област са свързани с повишаването на административния капацитет, оптимизацията на управленските практики, транснационалното сътрудничество на ниво администрации, привличането на неправителствения сектор като гарант за участието на гражданското общество.

ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ

ОБЛАСТИ: Варна, Добрич, Търговище, Шумен, Бургас, Сливен, Ямбол.

Територия: 29135 кв. км. (26,24%);

Население: 1 683 876 души (2011) 23,43%; (1 664 010 на 31.12.2016)

Гъстота: 57,8 д/кв.км.

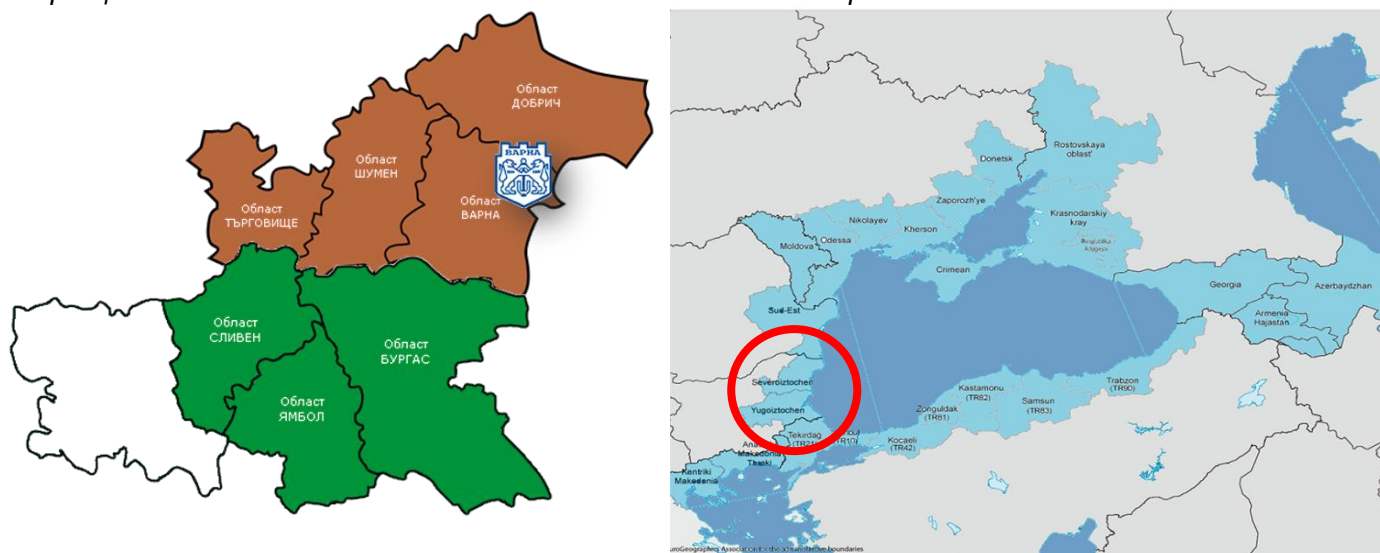
- Сливане на съществуващите СИРП и ЮИРП, без област Стара Загора; стабилна демографска характеристика;
- Обхваща черноморския физикогеографски район, южна Добруджа, източна Тракия и Сакар;
- Интегрална част от Черноморското пространство;
- Великолепно съчетание на морски плажове планински и горски територии, Добруджа – житницата на България,
- История - Първо българско царство, антично наследство...

- Предпоставки за морски и културен туризъм, морски пристанища, продуктопроводи, рафинерии;
- Център Варна, пресечна точка на “ТРАСЕКА” и АМ “Черно море”;
- Добро позициониране в обхвата на Черноморската икономическа зона и черноморската програма за трансгранично сътрудничество;

Фигура 21: 1- Концепция за терит. урбанистична структура; 2 ТУСхема “DUNAUREGIONEN+”



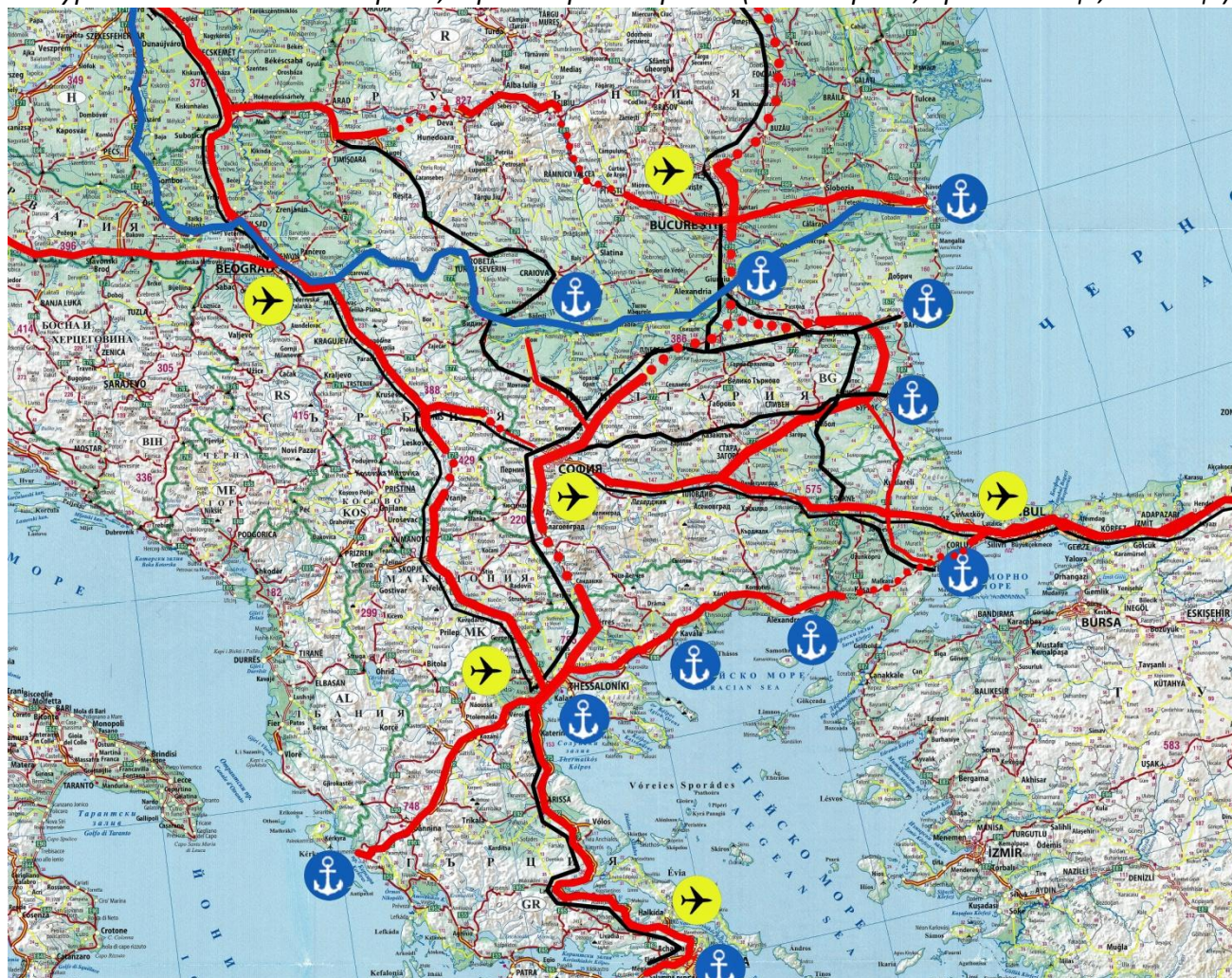
Фигура 22: Черноморски регион за планиране, сливане на СИРП с ЮИРП, като област Стара загора се връща на нейното логически обосновано място в Южния регион.



Икономически стабилен регион в зоната на Черно море, източна врата на България „мост“ към други региони – Каспийския басейн и Централна Азия; привлекателно място за живот, бизнес, отдих и култура

Ефективно участие в Оперативната програма „Черноморски басейн 2014-2020“ за трансгранично сътрудничество, финансирана по Европейският инструмент за добросъседство. Общата цел е да се подобри благосъстоянието на хората в регионите на Черноморския басейн чрез устойчив растеж и съвместни действия за опазване на околната среда. В териториалния обхват на Програмата попадат 10 държави - България, Гърция, Румъния, Турция, Армения, Азербейджан, Грузия, Молдова, Русия и Украйна – с цялата си територия или с региони на ниво NUTS II (или еквиваленти). Финансовите средства се осигуряват от Европейския инструмент за съседство, Европейски фонд за регионално развитие и Инструмента за предприемачествена помощ. Общият бюджет на програмата е в размер на 53 942 456,70 евро. Програмата има четири приоритета: „Съвместно насърчаване на бизнеса и предприемачеството в областта на туризма и културата“, „Увеличаване на трансграничните възможности за търговия и модернизация на селското стопанство и свързаните сектори“, „Подобряване на съвместния мониторинг по околна среда“, „Повишаване на осведомеността и съвместни действия за намаляване на речните и морски отпадъци“

Фигура 23: Балканските страни, транспортни връзки (магистрала, пристанища, летища)



ЮЖЕН РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ

ОБЛАСТИ: Пловдив, Хасково, Пазарджик, Смолян, Кърджали + Стара Загора и Благоевград..

Територия: 33 965,6 кв. км. (30,55%);

Население: 2 173 153 души (2011) 34,1%; (2 057 768 на 31.12.2016)

Гъстота: 63,98 д/кв.км.

- Рило-Родопска област - четири подобласти - Осоговско-Беласишка ,долината на Струма, Рило-Пиринска с долината на Места ; Западно и Източнородопска;
- Сливане на съществуващият ЮИРП с областите Стара Загора и Благоевград; устойчиви демографска характеристика и икономически потенциал, АМ "Тракия, АМ "Марица", ЕТК №9;
- "Зеленото сърце на Европа"; балнеоложки центрове, зимни курорти; условия за културен, религиозен винен, кулинарен туризъм...;
- Развитие на центровете по оста (изграждане на инфраструктурата и пътят) Петрич, Гоце Делчев, Сатовча, Доспат, Девин, Смолян, Ардино, Кърджали, Момчилград, Ивайловград, Любимец, Тополовград, Елхово, Бургас. За Пиринския и Родопския край, този път има значение, както АМ „Хемус“ за северна България. Около него като огърлица са разположени общинските центрове, Туристически обекти, балнеоложки курорти, ски писти, исторически паметници на културата и прекрасни природни забележителности.
- Добро позициониране в обхвата на Черноморската икономическа зона;
- Център Пловдив, индустриални зони, културен потенциал,

- Програма за транснационално сътрудничество „Балкани – Средиземно море“ 2014-2020
 - Програмите за ТГС „България-Гърция“ и „България-Македония“
- Други ...

Фигура 24: Район „Южен“ (Тракийско – Родопски – Пирински)



Използване на споделените териториални предимства, природни и културни богатства за интегрираното развитие на туризма, селското и горското стопанства, науката и високите технологии

Фигура 25: Центрове и оси на развитие в подкрепа на включването на благоевградска област в „Южния“ планов район



СОФИЙСКИ РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ

ОБЛАСТИ: *София град, Софийска, Пернишка, Кюстендилска*

Територия: 13 850 кв. км. (12,4%);

Население: 1 772 645 души (2011) 24,7%; **(1 805 023 на 31. 12. 2016)**

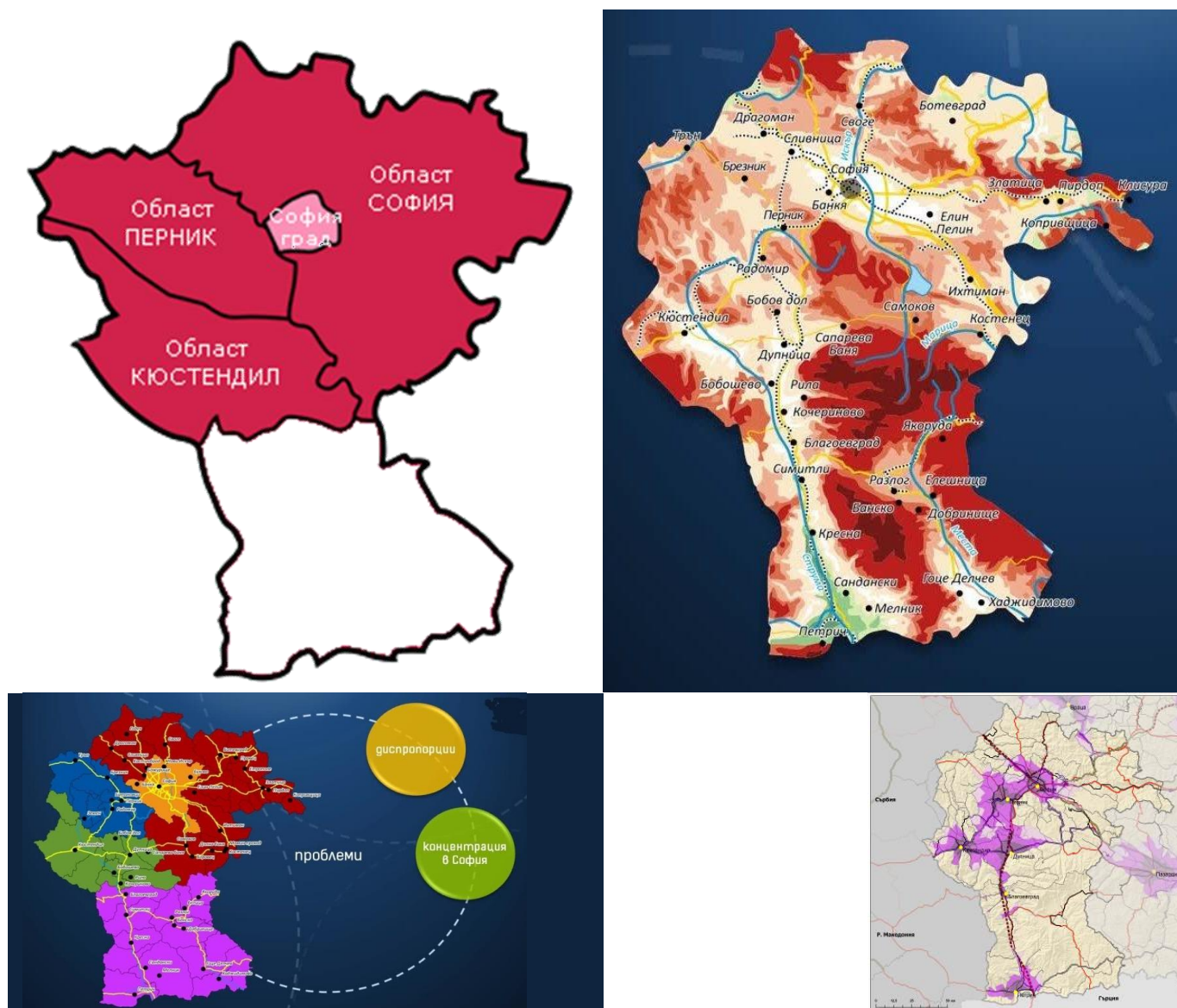
Гъстота: 128 д/кв.км.

- БВП – 180% от средния за страната и под 75% от средния за ЕС;
- 65% от всички ПЧИ инвестиции за България;
- Коефициентът на заетост е по-висок от средния за страната 69%;
- Безработицата по-ниска от средната за страната и ЕС;
- Потенциал за развитие на иновациите, туристически потенциал, образование, култура;
- Всички населени места на областите Софийска, Перник, Кюстендил са в едночасовия изохрон на Столицата;
- Ежедневни трудови пътувания, обмен и рекреация...
- Западната част на Краищенско – средногорска (Шоплука)
- Природни и културни забележителности, планински и балнеоложки ресурс;
- Възможност за пространствено развитие на столицата;
- Район със показатели на ниво средните за Европа, район в преход;
- ТГС България – Сърбия;
- ТГС България – Македония;
- Други...

Фигура 26: Софийски район за планиране – етнографски регион "Шоплука"



Фигура 27: Софийски район за планиране



ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предлагам: Четири (4) района за планиране по Общата класификация на териториалните единици за статистически цели ниво NUTS 2 за България:

1. „ДУНАВСКИ“ Включва области: **Видин, Монтана, Враца, Плевен, Ловеч, Велико Търново, Габрово, Русе, Разград, Силистра;**

Територия: 34 044 кв.км.(30,5% от общата територия на страната);

Население: 1 708 250 д. (2011) 23,6%; (1 575 064 на 31.12.2016);

Гъстота: 50,18 д/кв.км.

(приблизително 30% от територията на страната; 1,5 милиона жители при гъстота на населението 50 д/кв.км.)

2. „ЧЕРНОМОРСКИ“ Включва области: **Варна, Добрич, Шумен, Търговище, Бургас, Сливен, Ямбол;**

Територия: 29135 кв. км. (26,24%);

Население: 1 683 876 души (2011) 23,43%; (1 664 010 на 31.12.2016);

Гъстота: 57,8 д/кв.км.

(приблизително 26% от територията на страната; 1,6 милиона жители при гъстота на населението 60 д/кв.км.)

3. „ЮЖЕН” Включва области: Пловдив, Хасково, Пазарджик, Смолян, Кърджали + Стара Загора и Благоевград;

Територия: 33 965,6 кв. км. (30,55%);

Население: 2 173 153 души (2011) 34,1%; (2 057 768 на 31.12.2016)

Гъстота: 63,98 д/кв.км.

(приблизително 31% от територията на страната; 2 милиона жители при гъстота на населението 62 д/кв.км.)

4. „СОФИЙСКИ” Включва области: София град, Софийска, Пернишка, Кюстендилска;

Територия: 13 881 кв. км. (12,4%);

Население: 1 772 645 души (2011) 24,7%; (1 805 023 на 31. 12. 2016)

Гъстота: 128 д/кв.км.

(приблизително 12% от територията на страната; 2 милиона жители при гъстота на населението 140 д/кв.км.)

Фигура 28: Вариант с 4 района за планиране



Трите района:

- **ДУНАВСКИ** (приблизително 30% от територията на страната; 1,5 милиона жители при гъстота на населението 50 д/кв.км.);
- **ЧЕРНОМОРСКИ** (приблизително 31% от територията на страната; 1,6 милиона жители при гъстота на населението 60 д/кв.км.);
- **ЮЖЕН** (приблизително 27% от територията на страната; 2 милиона жители при гъстота на населението 62 д/кв.км.)

са приблизително равни по територия и много близки по броя на населението с близки гъстоти души/кв.км.;

- **СОФИЙСКИ** (приблизително 12% от територията на страната; 2 милиона жители при гъстота на населението 140 д/кв.км.)

Софийският се отличава с по-малка територия, но значително по-голяма гъстота на населението на кв.км. Това е нормално за столичен регион, но разликите биха били драстични, ако изберем софийски район в рамките само на Столична община. Тогава гъстотата на населението в тази регион при население 1,5 милиона би била 1 100 д/кв.км., а при население 2 милиона ще скочи на 1 500 д/кв.км. Това би било погрешно, небалансирано решение по отношение качеството на обитаване, инфраструктурата и натоварването на природната среда. То не е устойчиво нито от гледна точка на социално-икономическото развитие, нито от екологична гледна точка, нито по отношение на градската среда, инфраструктурите, качеството на обитаване, мобилност и т.н.

Предложеното райониране отговаря на всички изисквания на Регламент 1059/2003 г. по отношение на броя на населението. Има нещо по-важно, това райониране е съобразено с:

- природо-географските характеристики на територията на страната;
- исторически и културни особености;
- целите и приоритетите на европейски, макро-регионални, трансгранични; български национални, регионални, местни и секторни стратегически и планови документи;
- статистическите данни за състоянието и тенденциите в демографското развитие на страната;
- тенденциите в развитието на сътрудничеството и процеса на европейска интеграция в рамките на балканските страни;
- очакваните промени през следващия планов период в провеждането на кохезионната политика на ЕС (Благоевградска област, би била по-добре ситуирана в „Южен“ регион от гледна точка на подкрепата на структурните фондове на ЕС).

ВЪЗМОЖЕН ДОПЪЛНИТЕЛЕН ВАРИАНТ ЗА ДИСКУСИЯ С ВКЛЮЧВАНЕ НА ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА КЪМ ЧЕРНОМОРСКИЯ РЕГИОН

Фигура 29: Вариант с 4 района за планиране с включване на област Стара Загора към Черноморския регион



И в този вариант трите района:

- **ДУНАВСКИ** (приблизително 30% от територията на страната; 1,5 милиона жители при гъстота на населението 50 д/кв.км.) – остава непроменен;
 - **ЧЕРНОМОРСКИ** (приблизително 31% от територията на страната; 1,9 милиона жители при гъстота на населението 60 д/кв.км.) плюс област Стара Загора;
 - **ЮЖЕН** (приблизително 27% от територията на страната; 1,7 милиона жители при гъстота на населението 60 д/кв.км.) без област Стара Загора
- са приблизително равни по територия и много близки по броя на населението с близки гъстоти души/кв.км.;*
- **СОФИЙСКИ** (приблизително 12% от територията на страната; 2 милиона жители при гъстота на населението 140 д/кв.км.)

1. „ДУНАВСКИ” Включва области: Видин, Монтана, Враца, Плевен, Ловеч, Велико Търново, Габрово, Русе, Разград, Силистра;

Територия: 34 044 кв.км.(30,5% от общата територия на страната);

Население: 1 708 250 д. (2011) 23,6%; (1 575 064 на 31.12.2016);

Гъстота: 50,18 д/кв.км.

(приблизително 30% от територията на страната; 1,5 милиона жители при гъстота на населението 50 д/кв.км.)

2. „ЧЕРНОМОРСКИ” Включва области: Варна, Добрич, Шумен, Търговище, Бургас, Сливен, Ямбол и Стара Загора.

Територия: 34 286,1 кв. км. (30,92%);

Население: 1 683 876 души (2011) 23,43%; (1 985 387 на 31.12.2016);

Гъстота: 57,9 д/кв.км.

(приблизително 31% от територията на страната; 1,9 милиона жители при гъстота на населението 60 д/кв.км.)

3. „ЮЖЕН” Включва области: Пловдив, Хасково, Пазарджик, Смолян, Кърджали + Благоевград;

Територия: 28 814,5 кв. км. (26,77%);

Население: 2 173 153 души (2011) 34,1%; (1 736 391 на 31.12.2016)

Гъстота: 60,26 д/кв.км.

(приблизително 27% от територията на страната; 1,7 милиона жители при гъстота на населението 60 д/кв.км.)

4. „СОФИЙСКИ” Включва области: София град, Софийска, Пернишка, Кюстендилска;

Територия: 13 850 кв. км. (12,4%);

Население: 1 772 645 души (2011) 24,7%; (1 805 023 на 31. 12. 2016)

Гъстота: 128 д/кв.км.

(приблизително 12% от територията на страната; 2 милиона жители при гъстота на населението 140 д/кв.км.)

Арх. Белин Моллов,
София, 11 април 2018 г.